

Bình luận nước ngoài về Trần Xuân Bách

Để giới thiệu thêm về ông Trần Xuân Bách, cựu ủy viên Bộ Chính trị BCH TƯ đảng Cộng sản Việt Nam, qua đời hôm 1.1.2006, BBC đã phỏng vấn giáo sư người Úc Carl Thayer, một chuyên gia về tình hình Việt Nam.



Theo GS Carl Thayer, tuy kinh tế tăng trưởng nhưng cải tổ chính trị Việt Nam nhiều năm qua vẫn vô cùng chậm chạp

Câu hỏi đầu tiên của ban Việt Ngữ BBC hỏi GS Thayer là xin giáo sư cho biết tóm tắt ông Trần Xuân Bách là ai?

Carl Thayer: Từ một lãnh đạo sáng giá tại địa phương Trần Xuân Bách được bầu vào Ban chấp hành Trung ương, và Ban bí thư TƯ tại đại hội V năm 1982. Và tại đại hội VI, đại hội đổi mới, Trần Xuân Bách giữ nguyên hai chức vụ này, cạnh đó còn được bầu vào Bộ Chính trị. Từ đó ông trở thành nhóm khoảng mười người có quyền lực nhất tại Việt Nam.

Ông được phân công phụ trách ban đối ngoại của TƯ Đảng, cơ bản là việc chăm lo quan hệ với các nước XHCN. Về sau người ta chuyển ông sang làm trưởng ban Văn hóa Tư tưởng TƯ. Rồi ông được giao nhiệm vụ tổng hợp cho Đảng nguyên nhân sụp đổ của chủ nghĩa cộng sản tại Liên Xô, tại Đông Âu giai đoạn 1989-1991. Và ông đã viết một bản báo cáo khá dài về chuyện này, văn kiện làm cho ông gặp trục trặc về sau này vì đề nghị thay đổi ông đưa ra đã không được đa số đảng viên thời bấy giờ chia sẻ.

Vậy có thể nói rằng Trần Xuân Bách là một trong những khuôn mặt sáng giá hiếm thấy trong ban lãnh đạo của ĐCS thời bấy giờ, người có những ý tưởng theo sát thời cuộc?

Giai đoạn 1986 đến 1989 dưới thời của Tổng Bí thư Nguyễn Văn Linh, tại Việt Nam đã xuất hiện một sự thay đổi đáng kể về công khai, tuy nhiên sau khi sự kiện bức tường Bá Linh qua đi, đồng minh thân cận của Việt Nam như lãnh đạo Rumania Ceausescu bị hạ bệ, các nhân vật bảo thủ trong đảng đã tìm cách bóp nghẹt tiến trình này. Và kể từ năm 1989 người ta thấy xu hướng bảo thủ tăng lên một cách rõ rệt. Có thể nói trong giai đoạn đó Trần Xuân Bách đại diện cho một nhóm mà học giả phương Tây như chúng tôi gọi là những người có “thiên hướng cải cách” trong ban lãnh đạo ĐCS Việt Nam, và ông này tương đối nổi là vì tư cách Ủy viên Bộ Chính trị của ông, và như tôi đã nói, ông ta là một trong những lãnh đạo hàng đầu tại Việt Nam công khai kêu gọi cải tổ chính trị trong giai đoạn bấy giờ.

Và sau đó ông Trần Xuân Bách đã phải trả giá cho những gì ông phát biểu về cải tổ chính trị cần phải thực hiện song hành với cải tổ về kinh tế. Từ đó cho đến nay ông có thấy tín hiệu gì cho thấy đảng CS Việt Nam nghiêng về quan điểm này, hay ít ra tìm các học hỏi nó, thưa ông?

Tôi chưa thấy có gì xuất hiện cả. Trần Xuân Bách nhấn mạnh quá trình cải cách tại Việt Nam cần phải được thực hiện bằng hai bước song hành với nhau, cải tổ về kinh tế cần phải đi đôi với chính trị. Tranh luận lớn nhất dưới thời của ông ta là Việt Nam nên theo mô hình nào, nếu theo kiểu Liên Xô thì chỉ cải cách về chính trị, mà cuối cùng là thất bại, trong khi kiểu Trung Quốc lại phát triển khá về kinh tế.

Cuối cùng Việt Nam đi theo con đường của Trung Quốc, nhấn mạnh đến mục tiêu tăng trưởng kinh tế là lý do người dân cần phải theo đảng. Cải tổ chính trị, theo tôi, thì vô cùng chậm chạp. Và kể từ khi ông Trần Xuân Bách bị sa thải, Việt Nam cũng chẳng đẩy mạnh cải cách chính trị gì cả, và thậm chí số người bất đồng chính kiến có vẻ tăng lên, số vụ hà hiếp họ cũng tăng lên. Do vậy Việt Nam vẫn còn đi sau trong lĩnh vực cải tổ chính trị, và Đảng muốn kiểm soát chặt chẽ tiến trình này.

Thời đó kêu gọi của ông Bách về đa nguyên, đa đảng đã không được chấp thuận. Tuy nhiên trong thực tế thì ngày nay cũng có thể nói rằng cũng đã xuất hiện một số quan điểm chính trị khác nhau tại Việt Nam trong giai đoạn hiện nay.

Ông có ngạc nhiên trước cách thức người ta đối xử với ông Bách hay không? Từ một lãnh đạo cao cấp, sau đó bị đưa ra ngoài rìa mà chẳng có sự giải thích gì cả?

Điều làm cho nhiều người giật mình khi đọc qua thông cáo của Đảng thì ông này bị cách chức và sa thải ngay lập tức. Tuy nhiên nếu nhìn lại có lẽ chúng ta không thấy ngạc nhiên vì cũng có một số nhân vật lãnh đạo khác tại Việt Nam như Võ Nguyên Giáp và Nguyễn Cơ Thạch cũng đã bị cho về vườn theo kiểu như vậy.

Nhưng ngay cả khi bị cho thôi việc, ông Bách vẫn giữ cái nhà ông ở, vẫn có xe hơi đưa đón, và sau một thời gian thì được bổ vào ban nghiên cứu của Bộ Ngoại giao. Tuy nhiên giống như những quan chức khác khi không còn nằm trong bộ máy lãnh đạo, lại còn bị cho nghỉ sớm vì lý do tư tưởng, Đảng đã kiểm soát toàn bộ đường đi nước bước của ông này.

Ông Bách không được đi nước ngoài, không được gặp hay tiến xúc với người nước ngoài, tất cả những gì về ông thì bỗng dưng trở nên kín kẽ. Và ông trở thành nhân vật vô danh tiêu tể kể từ năm 1990 cho đến ngày ông qua đời. Vào khoảng năm 2000, một vài bài thơ của ông được người ta đọc trên đài phát thanh Á châu tự do, và đó là tất cả những gì mà chúng ta biết được về ông ta. Khi Việt Nam cho ai đó ngồi chơi xơi nước, họ không thanh trừng những người này theo kiểu Stalin ở bên nước Nga, mà họ biến những người này thành cái bóng mờ của quá khứ, của hiện tại. Những người này không biết đi đâu mà chẳng bao giờ có quyền xuất hiện trước công chúng nữa.

Nói chuyện về ý thức hệ, hay đường hướng cải tổ của ông Trần Xuân Bách, liệu ngày nay chúng ta đang chứng kiến thêm những người có đầu óc cải cách như vậy hay không? Hay họ khác với trước, hay VN không tồn tại những người như vậy?

Tôi cho rằng những người có đầu óc cải tổ vẫn tồn tại nhưng trong một bối cảnh hoàn toàn khác. Người ta còn nhớ sự kiện chấn động năm 1989 khi chế độ Honecker tại Đức, Ceausescu tại Rumani, ban lãnh đạo Liên Xô sụp đổ, trong lúc Trung Quốc đang tìm một hướng đi... đã làm cho Việt Nam phân vân, lo sợ. Tuy nhiên sau đó bối cảnh quốc tế đã thay đổi nhanh chóng. Kinh tế TQ phát triển tới mức độ chóng mặt, Việt Nam cần phải chọn lựa một hướng đi cho phù hợp. Nước này có thể đi theo con đường của Trung Quốc.

Ban lãnh đạo hiện nay của Việt Nam, đặc biệt là một số nhân vật lãnh đạo trước đó, đã tìm cách thúc đẩy quan hệ thân mật với Trung Quốc. Và tôi cho rằng Việt Nam đang cảm thấy tự tin là nước này đã tìm được lối đi. Nước này sẽ không phải trải qua cảnh xáo trộn như ở Đông Âu. Tuy nhiên những gì mà ông Trần Xuân Bách đã cảnh báo thời bấy giờ, như phân tích của ông về nguyên nhân Đông Âu sụp đổ, phân tích về bước tiến của cuộc cách mạng tin học trên thế giới, và tại Việt Nam ngày nay, người ta đang chứng kiến một sự mâu thuẫn, đó là mạng internet thì đang phát triển rộng khắp, phổ biến thông tin nhanh chóng, trong khi ĐCS tìm mọi cách kiểm soát nó.

Đây chính là một trong những điều mà ông Trần Xuân Bách đã cảnh báo trước đây, rằng cần phải dùng thông tin để nâng cao năng suất lao động, và rằng khó mà kiểm soát thông tin một cách tuyệt đối, thế mà Đảng Cộng sản Việt Nam vẫn tìm cách làm chuyện đó, tôi cho rằng như vậy họ vẫn chưa đề ý đến cái thông điệp chính yếu của Trần Xuân Bách.

(Giáo sư Carl Thayer hiện giữ chức Director of Defence Studies Forum tức Học viện Quốc phòng tại đại học New South Wales, Canberra, Úc. Ông đã nhiều lần đến Việt Nam nghiên cứu và ra nhiều bài viết, sách khoa học về chính trị và lịch sử Việt Nam).

=====

Nguồn: https://www.bbc.com/vietnamese/vietnam/story/2006/01/060105_thayertranxuanbach.shtml

Phản BạĐ Đọc Bình Luận

Vô Danh

Ông Bách là anh hùng à? Có xứng đáng không vậy khi các bạn cứ cùng nhau hô hào! Tôi đồng ý với ý kiến với ban (Nhu tpHCM) Theo tôi, đường lối mà ĐCS đang lựa chọn là bước đi đúng (không lẽ tự mình hại mình), Mọi việc làm của Đảng cũng đều muốn đem lại lợi ích cho nhân dân, chủ trương đổi mới nền kinh tế, tích cực tham gia các hoạt động của thế giới là những gì mà Việt Nam đang cố gắng thực hiện. Qua đây tôi cũng xin đề nghị bạn có biệt danh là "Suy Tư-tpHCM" nên có những cách ăn nói tế nhị hơn một chút, đừng quá xúc phạm người khác khi mình là một

tế bào của xã hội (tôi cũng mong là tế bào đó thật sự khỏe mạnh ko có làm ảnh hưởng đến người khác) Ông Bách, thật sự cũng đã đóng góp rất nhiều cho Đảng. Tôi công nhận điều đó , nếu ông mà còn sống thì tôi cũng khẳng định với ông rằng : " Đường lối mà ông lựa chọn chắc có bằng và thiết thực như đường lối chính trị của chủ tịch Hồ Chí Minh chăng ?" Dù sao đi nữa, nhà nước và nhân dân cũng vô cùng thương tiếc ông và mong ông có những phút giây ngẫm nghĩ thật chín chắn nơi suối vàng Còn bài thơ của bạn Anh danh vẫn thì có vẫn nhưng nghe sao lằng xẹt , chẳng có chút văn chương tí gì đọc mà tôi phải cười thầm

Lê, USA

Xin chia buồn cung gia đình ông Xuân Bách. Những việc ông làm xẽ được ngàn sử nghi nhận. Thật là một mất mát lớn cho dân tộc VN.

Võ Danh

Có câu : Tu thân ,tề gia, trị quốc, bình thiên hạ. Ông Bách bị thất sủng chắc chắn không chỉ vì tư tưởng đa nguyên. Những ai đã từng gần ông từ xưa hẳn còn nhớ chuyện khi lên làm quan (cán bộ to), ông đã từng hắt hủi người vợ tào khang thế nào, đến nỗi con ông phải từ ông. Khó có thể nói ông là người có uy tín. Cho nên việc ông vào được Bộ Chính trị mới là chuyện lạ. Ông Linh và ông Bách là hai tư cách hoàn toàn khác nhau, cho nên nếu có ý kiến cho rằng ông Linh sau thay đổi quan điểm thì chẳng có gì lạ. Ông Linh là con người NÓI VÀ LÀM, những gì ông đã làm trong công cuộc đổi mới thực mới là có công. Ông Bách có thể có tư tưởng đi trước thời đại, nhưng nếu chỉ có nói suông , mà không làm được gì cả, không đủ lòng hy sinh cho cái lý tưởng ấy, không đủ uy tín quy tụ được nhiều người phò trợ... thì có gì mà anh hùng hờ các bạn ? Thôi cho nên hãy để ông ấy an nghỉ như một con người bình thường , với tất cả những đúng sai mà ai cũng có thể mắc phải.

Oanh Lê

Dù đời người sớm muộn ai cũng phải đến lúc lâm chung, song Cụ Trần Xuân Bách qua đời là một tin buồn đối với những ai muốn xây dựng một VN dân chủ . Tuy nhiên vẫn còn rất nhiều người sáng suốt nhìn ra quốc nạn của dân tộc như phần lớn những ý kiến trên diễn đàn này là một hứa hẹn tốt cho VN, điển hình là DVM, Hà Nội, qua các ý kiến của ông tôi đánh giá DVM là một người trí thức, bộc trực, đáng tin cậy.

Phan Anh Tuấn, Hải Dương

Tôi có đi dự đám tang ông TXB. Đám tang rất đông. Các nhà lãnh đạo VN đều đến và gửi lẵng hoa viếng hương hồn cụ. Có bạn nào trong diễn đàn này đến viếng cụ như tôi không? Rất mong các bạn nói những gì mình biết chắc chắn, không nên suy luận lung tung làm nhiễu thông tin. Chúng ta hãy thống nhất một số điều: - CSVN đang suy yếu do tham nhũng và mất đoàn kết, đang biến thành nhiều tập đoàn kín câu kết với nhau từ trên xuống dưới bảo vệ "lợi ích" của nhau. Người dân thì không được thông tin đầy đủ. Chất lượng đảng viên thì ngày càng xuống dốc, đa số vào đảng để tạo thế quyền lực theo nhóm, tập đoàn lũng đoạn về mọi mặt như kinh tế, chính trị... Cách lãnh đạo và quản lý không hợp với hiện tại, thời mà mọi người có nhiều cách để thu nhập mọi luồng thông tin. - Một số đang tìm cách chấn chỉnh lại nhưng gặp khó khăn lớn là tham nhũng hoành hành ở mọi cấp, đánh ông này lại đụng ông kia. Mỗi ông lại có ô dù và thế riêng nên đang gặp bế tắc, trên bảo dưới không nghe. - Các cơ quan công quyền thì lan tràn COCC. Thế lực này đang cản trở nghiêm trọng đến cải cách hành chính nên ta thấy là mặc dù hô hào cải cách bao nhiêu năm nay mà hầu như vẫn dậm chân tại chỗ. Cải cách để mọi cái thuận lợi cho dân, cho doanh nghiệp thì lấy đâu mà đớp? - Người dân thì theo thói quen do chính sự điều hành đất nước tồi nên đi đâu làm gì cũng muốn chi tiền cho quan tham để được việc. Không thể trách người dân được! Ai đã làm suy thoái đạo đức xã hội? - Tình trạng là không biết ngã về hướng nào. Về lý thuyết thì là muốn làm bạn với tất cả các nước. Nghiêng sang thế giới văn minh thì chả có lẽ để ông Tàu đơn phương độc mã? hơn nữa thì xu hướng dân chủ càng nhanh đến gần. Dân chủ nhanh quá thì các quan tham chưa kịp chết để tiêu thụ hết tiền tham nhũng, chưa kể còn bị lôi ra xử lý. Theo ông tàu thì như đi ngược lại thế giới văn minh. Mặt khác thì từ xa xưa bất kể người dân thường hay quan chức VN nào mà không biết lòng tham vô đáy của ông Tàu này! Họ chưa bao giờ thực sự tốt với mình. Thật là dở ông dở thằng! Vậy theo các bạn thì VN đứng đâu lợi hơn nhưng dứt khoát không nhu nhược, không bị USD chi phối, không bị rối loạn xã hội? Nói thì dễ, làm mới khó!

Trần Hậu Sinh, VN

Tôi là một sinh viên được thầy Trần Xuân Việt-Con trai cụ Bách. Thầy là một trong những PTS trẻ nhất Việt Nam thời bấy giờ. Thầy là một người giỏi về chuyên môn nhưng thái độ hơi bất cần. Em rất hiểu và quý thầy. Chia sẻ tin buồn với thầy và gia đình. Còn về tư tưởng của cụ Bách-tôi là hậu sinh nhưng với những thông tin đã được biết. Tôi chỉ khẳng định được cụ Bách là người đứng

cảm. Còn về chính trị: chế độ của ta là một chế độ ưu việt vì nó có một tư tưởng lớn là nhân đạo, nhưng -nói như Alvin Top-fo-:"nó thiếu tính hiệu quả và tính thoả hiệp. Những người lãnh đạo mà bất tài thì đúng là thảm hoạ.

Vô Danh

Đối với CNCS độc đoán ai không là ta có nghĩa là kẻ thù.

Xuân Hồ, Hà Nội

Theo tôi nghĩ BBC nên có tính định hướng khi đăng các tin cá nhân, những tin mà cá nhân đưa ra phải có tâm tư với nền chính trị của nước nhà. Mong ban Việt Ngữ lưu tâm

Ẩn Danh, Sài Gòn

Tôi thấy đã đến lúc VN cần phải đa đảng để có sự cạnh tranh lành mạnh trong đời sống chính trị , đặc biệt chỉ có đa đảng mới có thể chống tham nhũng triệt để chứ như hiện nay nay thì ngàn năm sau vẫn vậy không thể dẹp được tham nhũng . Vì sao ? Vì đâu có ai trong sạch đâu mà chống.

Tran Nam Ha, HCM

Toi kinh can chao mot nhan cach vua ra di/ mot nen nhang cho nguoi qua co.Ong Bach la mot nguoi hanh phuc!lap truong cua ong duoc nhieu nguoi biet den,con nguoi ong co nguoi ton vinh.Suc ong den vay, ong biet dieu do va biet ket thuc cuoc choi dung luc. Ong van song de nguoi nguoi kinh trong, khac ke xoi thit . Cho toi gui loi chia buon toi gia quyen cua ong.

Thanh Thanh, Hà Nội

Có những con người như ông Trần Xuân Bách, Hoàng Minh Chính, Bùi Tín, Trần Độ.... nhưng đều chưa làm được gì lớn lao cho dân Việt Nam thì đã bị "thanh trừng". Khổ cho gia đình, vợ con mấy Ông bị liên lụy. Theo tôi, đó là kinh nghiệm cho những ai đang muốn tự do, dân chủ, đổi mới tại Việt Nam. Đảng CS sẽ không bao giờ chấp nhận những gì trái ý đảng. Nếu các Ông muốn làm gì cho dân Việt thì trước hết các Ông hãy cố vươn lên cái ghế thật cao, càng cao càng tốt. Khi đã lên cao được rồi thì hãy bày tỏ và thực hiện quan điểm của mình. Giả dụ như ông Trần Xuân Bách hỏi đó mà lên được cái ghế Tổng bí thư thì có lẽ đã khác rồi. Nhưng ở cái xã hội VN như bây giờ muốn đi lên được thì phải gian dối, thủ đoạn, xảo quyệt... Mà mấy thứ này thì có lẽ các Ông không thể nào làm được ! Xem ra con đường cho dân tộc VN còn lắm gian truân !

Anh Chính, Hà Nội

20 năm sau đọc lại những bài nói chuyện của ông Trần Xuân Bách (dĩ nhiên là nhiều bài mà tôi không được biết do không phổ biến) thì thấy rằng đó là những điều bình thường mà bất kỳ nhà chính trị, hay một cán bộ trong bộ máy chính quyền thường bàn luận. Rất tiếc là VN không được như TQ, Thủ tướng Chu Dung Cơ 30 năm chỉ là anh đội phó đội kéo đường dây, phó quản đốc rồi được nâng lên, đặt xuống nhưng cuối cùng ông cũng đã trở thành một chosen one xuất sắc của Đặng Tiểu Bình. Rất tiếc cho một con người cũng rất tiếc cho sự vận động của VN. Biết đâu đã khác, giá như lúc ấy...

Nguồn:https://www.bbc.com/vietnamese/vietnam/story/2006/01/060105_thayertranxuanbach.shtml

www.vietnamvanhien.org

